

Landskapens röster

En antologi av Göran Palm

INNEHÅLL

Förord av Göran Palm 5

BLEKINGE 15

Sven Edvin Salje Försvenskningen av Danmarks östland 16

Tommy Olofsson ur Bakgrunden 18

Pehr Thomasson En arbetares levnadsöden 19

Folke Wirén Så levde de 22

Alice Tegnér Bä, bä, vita lamm 23

Frank Heller (Gunnar Serner) Min far predikar 24

Sven Vallare (Sven Adolf Svensson) På landsvägen 26

Per Odensten Kommentrar till romanen Gheel 27

Harry Martinson Skolsalen 28

Om Blekinge 28

BOHUSLÄN 30

Evert Taube ur Inbjudan till Bohuslän 31

Ebba Lindqvist Vi som är födda vid havet 32

Ebbe Schön Kustlandets folketro 32

Emilie Flygare-Carlén Tistelön 35

Gunnar D Hansson Olunn 36

Gunnar Edman På Orust 37

Evert Taube I Smögen 38

Olle Mattson Mickel Mickelsons hus 39

Olof Hasslöf Fiskelagen 40

Anna Greta Wide ur Broar 41

Bo Carlsson Kalla och dystra fakta om Skagerack 42

Pentti Saarikoski ur Dansgolvet på berget 43

DALARNA 45

Karl-Erik Forsslund Upp till källan 46

Anders Wallenius ur Dalvisa 47

Fyra utsocknes om Dalarna 49

H C Andersen 49

Carl von Linné 50

Rune Lindström 52

Ludvig Nordström 53

Erik Axel Karlfeldt Inom hässjorna 54
Dalahistorier 55
Anna Maria Roos ur Gustav Vasas äventyr i Dalarna 57
Dan Andersson Julvisa i finnmarken 58
Greta Jakobsson Vi flyttar 59
Alice Tegnér Mors lilla Olle 61
Werner Aspenström De glesa ljudens afton 62
Kerstin Hed ur En väv 63
Bengt Emil Johnson Var är du hemma? 64

DALSLAND 65

Gunno Dahlstierna Dalslänningarna 66
Lennart von Post Dalslands urtidshistoria 66
Lars Madsén ur Vad Dalsland rymmer 68
Resenärer på Dal 69
Selma Lagerlöf 69
Carl Fries 69
Einar Wallquist Svunnen idyll 70
Lars Åke Augustsson Sagan om de fem bröderna 71
Gerda Palm i STF:s årsbok om Dalsland 1936 73
Hans Erik Engqvist Vinden och leran 74

GOTLAND 77

Israel Kolmodin, ur Sommarvisa 78
P A Säve Om Åkerbruket på Gotland 79
Gustaf Larsson Vildvuxet bygdemuseum 80
Arne Sand Fiskaren 81
Sonja Åkesson ur Ode till pinnstoln 82
Britt G Hallqvist Skymnings 83
Elisabet Hermodsson Den spröda makten 84
ur Vara ingenting 85
Ingmar Bergman Fårö 86
Albert Engström Paradiset 87
Egon Ottosson/Siv Widerberg Återkomst 88
Clas Engström Skillnaden 89

GÄSTRIKLAND 91

Bernt-Olov Andersson Ett typiskt genomreselandskap 92
Agnes von Krusenstjerna De båda städerna 93

Två röster från Torsåker 96

Per Agne Erkelius 96

Gunnar Persson 97

Stig Sjödin Två porträtt från bruket 98

Per Gunnar Evander Reflexioner kring Sandviken 99

Anna Westberg Den gamla gröna trävillan 103

GÖTEBORG 105

Sun Axelsson Slottsskogen 106

Evert Lundström Storstädningen 108

August Bondeson ur Skaldesyn på Otterhällan 110

August Strindberg En stockholmare i Göteborg 111

Evert Taube Aterseendet 112

Kent Andersson En visa om rasism och miljö 114

Bengt Anderberg ur Göteborgarnas spårvägar 100 år 115

Björn Berglund Vinterflocken 117

Gunnar Möllerstedt Att segla 118

Viveca Sundvall Platsen 119

Claes Hylinger Hur man går nedför Avenyn 119

Karl Erik Lagerlöf Masthugget fylldes av lyxvåningar 121

HALLAND 123

Walter Dickson Tångkörarna kom med Halland 123

Alf Hambe Ett blad från Undrans land 125

Albert Olsson Bönderna och kriget 126

Astrid Pettersson i Schartauauen 129

Staffan Öhman ur Röster ur ett landskap 131

Göran Sonnevi Vatten; två avsnitt 132

Ingela Strandberg Brev från Idyllien 133

HÄLSINGLAND 135

Sven O Bergkvist Världen från trappan till morfars hus 136

Elisabeth Rynell Det är sommar 138

Hans Lidman Älen i turbinen 140

Anderz Harning Morgon på Törnet 141

Sven Viksten From-Olle 143

Karl Rune Nordkvist Förödelsens hus 144

Jonas Sima Ljuset i dalen 147

Caj Lundgren Våldet 148

HÄRJEDALEN 149

- Edor Burman Myskoxarna och civilisationen 150
Anders Fjellner Soldotterns död 152
Fredrik Bök Ödemarksbolsjevismen 154
Per Nilsson-Tannér En framtidsdröm som sprack 156
Göran Palm Svar till Härjedaling 156
Bo Jonasson Friheten i skogen 158

JÄMTLAND 161

- Acke (Erik Olsson) ur Modersmåle 162
Gustav Hedenvind-Eriksson På sjukhuset 163
Lars Palmqvist ur Den högtidliga horisonten 166
Ludvig Nordström På väg till Jämtland 167
Carl-Göran Ekerwald Den ovälkomna staden vid Östersundet 168
Beppe Wolgers Utmarksmummel 171
Per Olof Sundman Anläggget 172
Daga Nyberg Åre 173
Bodil Malmsten Stadsbarn och bonnbarn 175

LAPPLAND 177

- Johan Turi Sådana där simpla djur 178
Paulus Utsi Märgbensmat 179
Sigurd Länta Att snusa i ögonen 180
Gunnar Ekelöf Doftminne 181
Gunnar Kieri Det var så vackert då 181
Kerstin Johansson i Backe Elinas tre liv 182
Gunnel Javåsen Över min blåklocksbacke 183
En röst från malmfälten, citerad av Sara Lidman 184
Hans Anderson ur För vårens skull 185
Sten Selander Myggen i paradiset 186
Petrus Laestadius ur Journal för första året av hans tjänstgöring
såsom missionär i Lappmarken 188
Linnéa Fjällstedt Stalon 190

MEDELPAD 193

- Sune Jonsson 193
Lars Ahlin Under poppelträden 194
Gunhild Tegen Årstidscykeln bleknar 197

Lars Ahlin Storgatan 33 199
Hans-Olof Jonsson Gudmundstjärn 201

NORRBOTTEN 203

Östen Groth Norrbotten - vad är det? 204
Antti Keksi Islossningen i Torneälven år 1677 206
Asa Nordén Skalden i Korva 208
Mikael Niemi Fyra strofer om Tornedalen 209
Stina Aronson Från fähuset till pörtet 210
Sven Nyberg Bortom korparna 212
Folke Isaksson I mormors hus 214
Eyvind Johnson Natten är bred och ljus 215

NÄRKE 217

Lars Wivallius ur Klagovisa över en torr och kall vår 218
Hjalmar Bergman Invandrarnas stad 219
Erik Hjalmar Linder Hjalmar Bergmans frihets pris 221
Verner von Heidenstam ur Ensamhetens tankar 222
Vätterns vågskvalp 222
Folke Dahlberg Hägringarna 223
Irja Browallius Det vildas rike? 225
Sten Hagliden Församling enbacke 226
Sagan om jätten och ekorren, upptecknad av
Nils Gabriel Djurklou 227
Erik Rosenberg Rördrommen 229

SKÅNE 231

Nicolovius (Nils Lovén) Den sydsåkanske bonden 232
Ola Hansson ur Allting gott 233
Frans G Bengtsson Slätten och skogen 234
Artur Lundkvist Jag ville inte vara oderljungabo 235
Elsa Grave Askberget 236
Alice Lyttkens Malmö 1917 238
Karl Ragnar Gierow Ovidius i Hästveda 239
Majken Johansson Utedansbanorna 240
Birgitta Trotzig Navelssträngssnittet 241
Carl von Linné ur Skånsk resa 242
Jaques Werup Österlen 242
Max Lundgren Vi i sexan sparar ihop till en egen neger 243

SMÅLAND 245

- Carl von Linné Växtriket 246
Pär Lagerkvist Dressinfärden 247
Vilhelm Moberg Enbusken 249
Pälle Näver (Josef Högstedt) ur Midvinter 250
Carl Erik Johansson Slätterängens försvinnande 250
Alf Henriksson Småindustri 251
Margareta Strömstedt Bortglömd historia 252
Elin Wägner Fem tankar om Småland 253
Astrid Lindgren Jag gör så att blommorna blommar 255
Gunnar Adolfsson Stengärdesgården 258
Karl Vennberg Stärkt av några droppar Aalborgs 260
Ann-Charlotte Alverfors ur På väg 261
Sandro Key-Åberg Stigarna 262

STOCKHOLM 263

- Hjalmar Söderberg ur En Stockholmskrönika från
sekelskiftet 264
Gunnar Brusewitz Stockholm som landskap 265
Stadsvandring 266
Vita bergen Elsa Borg 266
Utsikten från Mosebacke August Strindberg 266
Skeppsbron Carl Michael Bellman 267
Börsen Lars Forssell 267
Norrbro Blandaren 268
Det gamla Klara Stig Claesson 268
Det nya Klara Ernst Brunner 269
Fleminggatan Maria Sandels 270
Roslagsgatan Sigfrid Siewertz 270
Odengatan Bertil Schütt 271
Nattbussen Inger Edelfeldt 272
Östermalmshallen Per Wästberg 272
Per Anders Fogelström Brudparet 273
Tomas Tranströmer Resan 274
Förortsvandring 275
Södermossen Pär Rådström 275
Tallkrogen Birgit Lindskog-Backman 275
Haga Carl Michael Bellman 276

Ängby Gun Britt Sundström 276
Tensta-Rinkeby Maria Björklund och Özgar Gezgin 277
Sven Barthel Finska valsen 278

SÖRMLAND 281

Ivar Lo-Johansson En sörmländsk vildmark 282
Carl Fries Vädrets växlingar 283
Bo E Åkermark Svensk småstad 284
Frida Rundström Extra 286
Kerstin Ekman Stadens tanke 287
Sven Delblanc Februari 289
Lars Widding Kyrkoherden i Sorunda 291

UPPLAND 293

Alf Nordström Uppland 294
Jan Fridegård Aterseendet 295
Margareta Ekarv ur Leran 297
Elsie Johansson Landskap 298
Tre röster om Uppsala 299
Ingemar Willgert 299
Karl-Gustaf Hildebrand 299
August Strindberg 300
Lars Westman Var är mina rötter? 301
Stig Dagerman De små böndernas barn 304
Staffan Söderblom I stenbrottet 306
Evert Taube Sjösalavår 307

VÄRMLAND 309

Republiken Åsens nationalhymn 309
Rolf Edberg Alven 310
Gunvor Anér Ack Varmelann 313
Sven Stolpe Värmlandsgränsen 314
Selma Lagerlöf Värmländsk naturskönhet 314
Bengt Hallgren Selma och skönheten 316
Gustaf Fröding Den gamla goda Tiden 318
Gustaf Fröding Strövtåg i hembygden II 320
Bengt Berg Vad bju'r ni? 321
Lars Andersson Granskogens lymfa 321
Gunnar Ehne I skogen 323

Stig Berg Folkprat 323
Nils Ferlin När skönheten kom till byn 324

VÄSTERBOTTEN 325

Sara Lidman Hemort och språk 326
Reza Yazdani Vårens dotter 329
Torgny Lindgren Korpmyrberget 1:1 330
Sune Jonsson Vardagens rike 333
Lars Lundkvist Bedrägeri 335
Christina Palmgren Rosenqvist Framtidsstaden 336
Per Olov Enquist Pojken och agitatorn 338

VÄSTERGÖTLAND 341

Johannes Edfelt Vestrogothica 341
Gunnar Arnborg, Åke Carlsson och Tore Hagman
ur Mulens marker 342
Frans G Bengtsson Gullspångsälven 343
K J Gabrielsson ur Revolution 344
Ingegerd Andersson Nedläggningen av Brason 345
Olof Lagercrantz Alleberg 348
A:lfr-d V:stl-nd (Nils Hasselskog) Oktobertankar vid fönstret 349
Ludvig Nordström I Knalledonien 349
Jan Olof Olsson I Alingsås 350
Birger Sjöberg Den första gång... 351

VÄSTMANLAND 353

Olof Grau ur Beskrifning öfver Västmanland 353
Gunnar Mascoll Silfverstolpe Mötesplatsen 354
Svea Möller Herrskap och tjänstefolk 355
Elsa Beskow Tomtebobarnen 357
Carl-Erik af Geijerstam Barndomsväg 358
Per Helge Stop 360
Lars Gustafsson ur Yllet 361

ÅNGERMANLAND 363

Olaus Magnus i Historia om de nordiska folken 363
Laura Fitinghoff Godår och nödår 364
Helmer Grundström Ode till rapsen 365
Pelle Molin Gamla Ådalen 366

Olof Högberg Strandvräkarne 368
Mauritz Edström Vreden från Svartnoranäset 369
Emil Hagström Ack dessa vårar 371
Kersti Ullenhag Premiälärfter och sörköreri i Nolaskogs 371
Elias Sehlstedt Härnösands skogar 373
Ludvig Nordström Surströmmingsnatt 374
Birger Norman Dikter på skilda språk
(Författar, Helig mark) 376
Albert Viksten Naturen i våld 377

ÖLAND 381

Erik Johan Stagnelius Näcken 382
Einar Eklöf Min emigration 383
Anna Rydstedt Ett grått nederbördsbälte 385
Knut Hagberg Kontrasternas provins 386
Erik Axel Karlfeldt Vid Färjestaden 388
Lennart Sjögren Halmbalarna 389
Vintrarna 390

ÖSTERGÖTLAND 391

Göran Bergengren Där det började 392
Carl Olov Sommar Heidenstam på Naddö 393
Erik Norling Ellen Key förevisar sitt Strand 393
Carl Jonas Love Almqvist Kolmården 394
Moa Martinson Gamlingen 395
Sven Wernström Östra Husby kyrkogård 398
Carl Henrik Svenstedt ur Bonnland 399
Selma Lagerlöf Spådomen 400
Tage Danielsson De händer som grävde på Göta kanal 403
Gerda Antti Vägen jag åker 404